

— „**Metodika prosturočnega črtanja za obče pučke i gradjanske škole**“. Sastavio Gjuro Kuten, učitelj više djevojačke učione u Zagrebu. (Sa 26 slika.) Nakladom hrv. pedagog.-književnoga zbora. 8°, 198 str.

— „**Gragja za istoriju Dubrovačke pedagogije**“. Sakupio Vicko Adamović. (Sa 9 slika.) U Zagrebu, 1885. 8°, 176 str. Nakladom hrv. pedagog.-književnoga zbora.

— „**U radu je spas**“. Poučna pripoviest za odrazliju seljačku mladež. Napisao Davorin Trstenjak. U Zagrebu, 1885. 8°, 120 str. Vse te izvrstne knjige živo priporočamo tudi našim slovenskim učiteljem. Vrli sosodni učitelji na Hrvatskem kažejo nam, kaj premore složna in vztrajna delavnost.

D o p i s i.

Iz Kameniškega okraja. Učiteljstvo tega okraja imelo je svoje uradno zborovanje letos 22. julija v Mengeši, kamor so se sešli ob določeni uri vsi učitelji in učiteljice domačega okraja; mej navzočimi bilo je tudi več gostov. V prvo imel je praktičen poskus g. učitelj Ig. Tramčič s Kameniški učenci v Mengeski šoli. Naloga mu je namreč bila navzočim pokazati, kakó se ima pouk v risanju urediti. — Po polurnem pouku bila je ta točka dnevnega reda končana. Na vestno rešeni nalogi izreče g. nadzornik poročevalcu svojo zahvalo. Zborovanje se je potem nadaljevalo v prostorni dvorani pri Starétu. G. nadzornik pozdravi konferencijo z običajnim nagovorom; spominja se pokojnega deželnega nadzornika g. Pirknerja. V znamenje spoštovanja do ranjkega vzdigne se učiteljstvo s sedežev. — Svojim namestnikom imenuje gosp. nadzornik g. Burnika, učitelji pa volijo zapisnikarjema gg. Bizilja in Tomažiča. — Dalje omenja g. nadzornik prememb v učiteljstvu, izišlih ukazov šolskih oblastij, naimé onih gledé redov pri klasifikaciji in gledé določil pri izpustnicah. Iz njegovega obširnega a zanimivega poročila pomnemo to-le: Zemljevid »Kameniškega okraja«, kojega je narisal nadučitelj g. Val. Burnik, je dež. šolski svet kot učilo v ljudskih šolah tega okraja odobril. Izdelovatelju se je na trudu izreklo priznanje. — V Mengeši se je razširila šola v trirazrednico. V Pečah se ustanovi pričetkom šolskega leta 1885/86. nova šola. Za ustanovitev šol na Zlatopolji, Homci, Rovah, Seli, v Radomljah, Stranjah in Motniku je okr. šolski svet užé prošnje vložil. V Kameniku otvorila se je meseca maja obrtna nadaljevalnica s pripravljalnim tečajem in prvim razredom za obrtnijske učence. — Šolska poslopja vsa ne zadostujejo postavnim tirjavam; tudi klopi so skoro povsod neprimerne. Za popravo klopi naj se vsako leto postavi mala vsota v proračun. Za snaženje obuvala naj se v šolskem poslopi ali pred tem nahaja pripravno snazilo. Šolske sobe naj se vsako leto v počitnicah pobelijo. — Hoja v šolo se je od lanskega leta zboljšala. Za vsakdanjo bilo je ugodnih 3682, a za ponovljivo 933 otrok. Od otrok za šolo ugodnih hodilo je v vsakdanjo šolo 89%, lansko leto samo 87%. V srednjih šolah in oprošenih bilo je 9%. 2% od vsolanih in za šolo sposobnih nij hodilo v šolo. Od ponovljive šole odtežalo se je 3% otrok, kar prihaja nekaj tudi od tod, ker nekateri stariši dajo svoje otroke služiti v take kraje, kjer še nij šole. Neopravičenih šolskih zamud je bilo 5%. Najboljša hoja v šolo je bila v Kameniku in Šentvidu, najslabša pa Moravčah, Zgornjem Tuhinju, Št. Gothardu in v Šmartinem. Kjer so se šolske zamude obravnavale kolegijalno, tam se je tudi hoja v šolo izboljšala. V nekem kraji se je utihotapilo dvakratno šolsko obiskovanje na teden, kar pa se brez dovoljenja viših šolskih oblastij nikakor ne sme zgoditi. — Z učnimi pripomočki so šole precej dobro preskrbljene. Zbirke domačih prirodnih nahajajo se le redko v kaki šoli. Za šolske knjižnice se je tetos več preliminarno nego lani, in sicer 113 gold., lansko leto le 84 gold. — Šolske knjižnice štejejo 1306 knjig. Poslovanje šolskih voditeljstev je vestneje. Ako učitelj dobi odpust, naj se to tudi naznani nadzorniku. Uradni spisi so se našli v lepem redu. V tednik naj se opisujejo tudi nalege. — V zapisniku šolskem naj se pri jezikovem pouku v I. oddelku klasificira samo branje, v II. oddelku branje, slovnica in pravopisje in v III. se le spisje. V zapisnik gratis-knjig naj se konec šolskega leta tudi vpiše, koliko knjig je ostalo še za rabo, koliko je nerabljivih in koliko se jih je dobilo od okrajnega šolskega sveta ali od drugod. — Tudi voditelji dvorazrednic naj nadzorujejo svoje tovariše pri pouku v šoli in naj imajo uradna zborovanja. — Šolska naznanila naj se na večrazrednicah v vseh razredih naenkrat delijo; pri tem naj se najboljši učenci pohvalijo. — Otrok, ki še niso spolnili 6. leta, naj se nikakor ne jemlje v šolo. — Obnašanje učiteljev je bilo prav dobro; vedó naj se tudi v prihodnje takó, da ne bo kakih pritožeb. Pri vzgoji naj delujejo vzajemno z duhovniki. Vzgoja otrok je hvalevredna bodisi v

naravstvenem, bodisi v verskem obziru. Posebno naj se gleda pri otrocih tudi na snažnost; dekletam naj se mej poukom tudi nikjer ne pusté pokrivala na glavi. — V poštnih hranilnicah imeio je 200 otrok 712 gold. vloženi. — Pouk. Učni uspehi so bili v mnogih šolah prav zadovoljni, v nekaterih manj in v nekih celo nepovoljni. Da se bode učni smoter lože dosegel in da se bode uspešneje poučevalo, naj si vsak učitelj pred začetkom šolskega leta napravi učni načrt. Nekateri učitelji so take učne načrte užé izdelovali in so tudi izrekli, da jim je pouk veliko laži. Realije naj se poučujejo na podlogi beril. (Dalje prih.)

Iz Horjula. V 16. dan sept. t. l. začela se je tudi pri nas šola in sicer po navadnem običaji s mašo k sv. Duhu. Po maši je šla mladina v šolo, da so se novinci vpisali, ter se vsi otroci po razdelkih razdelili. V tukajšnje enorazrednico hodi zdaj 235 otrok, in sicer 116 dopoldne in 239 popoldne. Toliko število otrok gotovo več kot zadestuje za enega učitelja, in učitelju se ne more zavidati njegove službe, ker znano je, da se učiteljem le prerado očita, da so dobro plačani in da se jim dobro godi. No, takega zavidneža bi človek le za nekaj časa postavil mej tak roj mladine, da bi se prepričal, kakšno je učiteljevo delo. Pa, ko bi bilo samo to, da ima učitelj toliko otrok v šoli; a naj huje je še to, da je šolska soba pretesna in zraven še celo vlažna, kar se posebno kaže o deževnem vremenu. Za otroke in učitelja je zeló nezdravo, ako so natlačeni v takih neprimernih, soparnih prostorih. Pri nas pa je še ta nadloga, da je tudi učiteljevo stanovanje mokro in nezdravo. Kako bi tedaj človek v takih razmerah vztrajno delal? — Skoro vsako zimo moram zaradi bolehnosti, ki sem si je nakopal v vlažni šolski sobi in v svojem slabem stanovanji, za nekaj časa s šolo prenehati. Učitelj na prenapoljnjeni enorazrednici je res velik trpin, posebno pa še, če ima zraven prevelikega števila otrok še nepri- merno šolsko sobo in slabo svoje stanovanje. V prenapolnjene enorazrednice učitelj otrok (o šolskih zamudah) ne more siliti, ker je spleh znano, da še ti učenci, ki redno hodijo v šolo, nimajo tū prostora.

Ko v tako prenapolnjeno šolo pride šolski nadzornik, se sicer čudi velikemu številu otrok, a zahteva pa vender, da bi otroci vsi brez razločka napredovali, a to ni mogoče. Čudežev učitelj vender ne more delati. Pri vseh teh nadlogah pa mora učitelj pri pičli plači (pri skromnih 400 — 500 gold. na leto) shajati. Umestno bi užé bilo, da bi se ljudskim učiteljem materijelni stan kaj izboljšal, in to bi bilo n. pr. tako, da bi se 1. učitelju štela službena leta od časa, ko je dostal zrelostni izpit, pa ne še le po preizkušnji učiteljske zmožnosti, ker zdanji učitelji moramo služiti dolgih 42 in še več let. 2. Naj bi se tudi učiteljem na enorazrednicah dajala opravilna doklada (kakor je to tudi užé po vseh sosednih deželah). 3. Šolske počitnice naj bi tudi po šolah na deželi trajale dva meseca. 4. Vsi učitelji in učiteljice naj bi imeli prosto stanovanje ali vsaj primerno stanarino. — Naj bi se slavni zbor užé oziral na naše toliko tesne razmere!

P.

Iz Ljubljane. Novi naučni minister. Naučni minister gospod baron Conrad izročil je svojo demisijo Njih. Veličanstvu, katero jo je blagovolilo vzprejeti, in na mesto njegovo bil je v ministerstvo pozvan dvorni svetnik gospod **dr. Gautsch plem. Frankenthurn**. Baron Conrad zapušča državno službo bogato obdarevan z znamenji Najvišje milosti. — Novi naš naučni minister porodil se je kot sin imenitnega državnega uradnika 1850. l. na Dunaji. Juridične svoje študije je dovršil na Dunajskem vseučilišči ter bil leta 1873. »sub auspiciis imperatoris« promoviran doktorjem prava. Še tistega leta vstopil je kot koncipist pri c. kr. nižjeavstrijskeji finančnej prokuraturi, a užé l. 1874. je bil pozvan v naučno ministerstvo. 1875. l. postal je vodja prezidijalnega biroa v naučnem ministerstvu. Na to postal je ministerijalni vice-sekretar in 1881. l. vladni svetnik in vodja Terezijanišča. Ko pa se je orientalična akademija spojila s Terezijaniščem, postal je dvorni svetnik 1883. l. — Sedaj je pl. Gautsch vitez Fran-Josip-ovega in Leopold-ovega reda in komisarij pri pravno-zgodovinskih državnih izpiti. — Bilo je tistega dné, ko se je pl. Gautsch presvetlemu cesarju prišel osobno zahvaljevat za podeljeni mu zlati križec s krono za zasluge, da se je cesar izrazil nasproti ministru Stremayr-u, da naj se na tega mladega moža ne pozabi. — Kot vodja Terezijanišča pokazal je svojo posebno spretnost na administrativnem polji. Prostrana posestva rečene akademije oskrboval je z največjo natančnostjo in tudi v šoli je bil on mož, da je vzdrževal izvrstno disciplino. Presvetli cesar skazal mu je to veliko čast, da je pohodil ta zavod, kar je za mladega moža imelo še to veliko korist, da so od vsih dob najvišji krogi obračali svojo pozornost nanj. — Kot prezidijalni tajnik si v ministerstvu nij megal pridobiti posebne veljave, ker so bili baš takrat na krmilu možje kot Stremayr, Lemayr in drugi; zato pa je zaslovel v oni dobi, ko je postal vodja Terezijanišča in z njim združene orientalične akademije. Da je bil pa užé v ministerstvu jako pri-

ljubljena osoba, svedoči posebno se to, da ga je vzel minister Stremayr sabo v Černovice, ko se je tam otvorilo novo vsučilišče. — Svojih predstojnikov je pl. Gautsch s tem imenovanjem mnogo preskočil. Kot bivši vice-sekretarj v ministerstvu postal je naučni minister. Sekcijski šef Fidler, njegov najstarejši predstojnik, bil je užé vodja v ministerstvu, ko je bil pl. Gautsch še pravnik tretjega leta. Ko pa je bil l. 1873. na Dunajskem vsučilišči promoviran doktorjem, bili so njegovi sedanji podrejeni uradniki užé večinoma sekcijiski in dvorni svetovalci. On je bil učenev onih mlajših sedanjih vsučilišnih profesorjev, katerim je sedaj šef! — Meseca oktobra 1871. l. postal je pl. Gautsch jednoletni prostovolec pri Dunajskem pešpolku Hoch- und Deutschmeister št. 1. Z dekretom od 2. novembra 1872. l. postal je rezervni častnik v istem polku. Pred štirim leti je bil uvršten k deželnim brambovcem in jedva pred dvemi leti je dobil kot brambovski nadčastnik odslužno pismo. — Toliko iz življenja novega našega naučnega ministra. — Dal Bog, da bi neustrašen in popolnoma nepristransk uporabljaj mlade in vrle svoje moči v prid šolstva vseh avstrijskih narodov!

H. P.

— Ukaz ministra za bogočastje in uk s 25. okt. 1885. l., št. 18439 vsem deželnim šolskim oblastvam določuje, da morajo biti kolekovani vsi dvojniki (duplicati) šolskih nazvanil, letnih in odpustnih spričal pri splošnih ljudskih in meščanskih šolah in sicer vsaka pola s kolekom enega goldinarja.

— Okrajna učiteljska konferencija za učitelje Ljubljanske okolice je bila v dan 11. nov. t. l. pri sv. Petru v Ljubljani. Na dnevnem redu so bile razun navadnih te-le točke: a) Domači okraj naj se z učenci pogovori in na šolski deski grafično predstavi. b) Namen in korist pouka o gospodinjstvu, kako naj se ta učna tvarina (vsled §. 79. šolskega in učnega reda) na pojedine višje dekliske oddelke uspešno razdele, in kako bi se združena z ročnimi deli poučevala.

— Podružnice sv. Cirila in Metoda se veselo ustanovljajo. Poslednji čas se je taka podružnica ustanovila za Metliški okraj s sedežem v Metliki in sicer tako-le: predsednik je gosp. Aleš, dekan; namestnik gosp. Štajer, notar; zapisnikar gosp. Navratil; namestnik gosp. Zupan; blagajnik gosp. Jaklič; namestnik gosp. Šest. Družbenikov je do zdaj 41, in sicer 11 ustanovnikov in 30 letnikov.

— Knezoškofjstvo je izpraševalcem za verouk v izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole imenovalo g. g.: kan. Andr. Zamejic-a, prof. Frider. Križnar-ja in kateheta Jos. Klemenčiča.

— Odbor »Slovenskega učiteljskega društva« bode imel v četrtek v 26. dan t. m. sejo, h kateri uljudno vabi p. n. g. g. odbornike

predsedništvo.

Popravek. V J. Leban-ovem »Impromptum-u« v zadnjem listu je sledeče popraviti: 11. verz naj se glasi: »Kjer se nahaja . . . (ne: ,In)«. — V 12. verzu citaj »togota« (ne ,tugota'). 14. verz se naj glasi: »S pohodom kraj je tá-le počestila«; a 16.: »Da v skromnej ljubej vašej domovini«.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na novoustanovljeni dvorazredni dekliski šoli na Vrhnikih, dve službi za učiteljice, prva s 450 gold., druga pa s 400 gold. letne plače, za trdno, ali začasno. Ako bode tū nastavljena zdanja učiteljica, bode se ob enem oddala četrta učiteljska služba na tamkajšnji čveterorazredni deški šoli s 400 gold. letne plače. Prošnje vzprejema c. k. okrajni šolski svet za Ljubljansko okolico v Ljubljani do 16. nov. t. l. — Učiteljska četrta služba na čveterorazredni deški šoli v Kameniku s 400 gold. letne plače se bode za trdno oddala. Prošnje vzprejema c. k. okrajni šolski svet v Kameniku do 30. nov. t. l.

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gosp. Armin Gradišnik, učitelj v Senožcah, gre v Hrastnik ob južni železnici na Dol. Štajersko. — Gosp. Jan. Jeglič, učitelj v Tujnicah, je šel na novo ustanovljeno enorazrednico v Peče, in na njegovo mesto je prišel gosp. Peter Pogačnik, učitelj v Besnici, v Besnico pa gosp. Luka Knific ml. (začasno).

Listnica upravnništva: Gosp. Z. P., Boršt pri T. Hvaležno vse vzprejeli. Vse poravnano do konec l. 1885.